

deze verschillende samenstelling van „fabriekscommissies“ enerzijds en „ondernemingsraden“ anderzijds ook een verschillende taakstelling verwacht zou kunnen worden, is eveneens duidelijk. Wij kunnen het dus alleen maar betreuren, dat behoudens deze enkele verwijzing naar den naam, het Rapport ermede volstaat over deze zaak alleen maar een aanbeveling af te geven voor het oprichten en in stand houden van dergelijke „kernen“ of „fabriekscommissies“, omdat daarin wordt gezien „een openbaring van de echt-Christelijke sociale gedachte der onderneming als gemeenschap van patroon(ondernemer) en arbeiders“. Waar wij bij dit alles missen de principieele afbakening van de taak en de gezagsverhoudingen, de bepaling van de positie van den ondernemer en van hen, die onder zijn leiding in de onderneming werken, hebben wij voor ons doel niet veel aan deze woorden van aanbeveling. De vragen van eigendom en gezag, wegen ons in dezen te zwaar, dan dat wij de leuze van „economische medezeggenschap“ als eisch van christelijke naastenliefde of iets dergelijks, maar zoo zonder meer zouden willen overnemen, zonder vooraf precies te weten, wat daaronder verstaan moet worden.

Geeft dit A.R. Rapport ons niet de minste deugdelijke informatie over en inzicht in de zaak van taak en karakter der organen van economische medezeggenschap, het meergenoemde „Voorontwerp van Wet“ over de „Ondernemingsraden“ brengt het er niet beter af. In artikel 3 van dit „Voorontwerp“ lezen wij t.a.v. de taak van den „ondernemingsraad“: „De ondernemingsraad heeft tot taak, zulks met inachtneming van de door het bedrijfsschap aangegeven grenzen en onder erkenning van de zelfstandige functie van den ondernemer, door overleg inzake, toezicht op en uitvoering of regeling van alle aangelegenheden, de onderneming betreffende, welke in verband met derzelver aard en omstandigheden daarvoor in aanmerking komen, en door het bevorderen van een goede verstandhouding en samenwerking in de onderneming, naar vermogen bij te dragen tot een zoo goed mogelijk functioneeren van de onderneming“.

Men verneemt hier van een b e d r i j f s c h a p, dat grenzen zal aangeven voor den ondernemingsraad. De ondernemer zelf heeft dus deze bevoegdheid niet. Wij laten dit verder rusten, omdat in het thans ingediende Wetsontwerp hiervoor andere instanties als gezagsorganen over den ondernemingsraad zijn gedacht, en het dus eenvoudiger en praktischer is, straks daarmede rekening te houden in onze beschouwingen. Voorts hooren wij van een erkenning van de zelfstandige functie van den ondernemer. Deze ondernemer krijgt evenwel een ondernemingsraad desnoods ongevraagd zich opgelegd. Me dunkt, dat is toch in elk geval iets dat, hoe dan ook, zijn zelfstandigheid inperkt en vermindert. Veel, zooal niet alles hangt hierbij vanzelfsprekend af van de bevoegdheid, die deze ondernemingsraad in de onderneming en tegenover den ondernemer verkrijgt. Wat dat betreft omschrijft dit Voorontwerp met geen enkel woord de feitelijke bevoegdheden van deze ondernemingsraden, spreekt alleen van „overleg inzake, toezicht op (dat is dus een gezagsfunctie, G.) en uitvoering of regeling (dit laatste wijst ook op gezagsbevoegdheid) van alle aangelegenheden, de onderneming betreffende, die in verband met derzelver aard en omstandigheden daarvoor in aanmerking komen“. Wij vragen opnieuw: wat is de aard van al die aangelegenheden, wie bepaalt dat en naar welke normen? En die omstandigheden: hoe wordt vastgesteld, dat ze dusdanig zijn, dat deze bevoegdheden aan zulke ondernemingsraden moeten of kunnen worden verleend? Op al deze en dergelijke vragen geeft dit Voorontwerp geen antwoord. Ondertusschen wil het wel Voorontwerp van Wet zijn om te geraken tot een wettelijke regeling, waarbij in de onderneming een nieuw, tot dusver onbekend, gezagsorgaan geschapen wordt. Het zal duidelijk zijn, dat wij bij een dergelijken gang van zaken onmogelijk voorstanders kunnen zijn van een zaak, wier feitelijke merites ons worden onthouden.

Inmiddels is verschenen het Wetsontwerp houdende de regelen omtrent Ondernemingsraden. Zoals in paragraaf 2 van de Memorie van Toelichting wordt vermeld, is er bij dit Wetsontwerp zooveel mogelijk overgenomen van het eerder besproken Voorontwerp. Dit wetsontwerp wordt ingediend door den Minister van Sociale Zaken en is mede-ondertekend door de Ministers van Economische Zaken, van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, van Financiën, en van Verkeer en Waterstaat.

Bij een vergelijking van dit Wetsontwerp met het voorontwerp van Wet valt het op, dat in artikel 4 nagenoeg woordelijk de bovenstaande algemeene taakomschrijving van het Voorontwerp is overgenomen. Dit is de z.g. Stichtingsformule, waarover in de Stichting van den Arbeid destijds overeenstemming was bereikt tusschen verschillende in die Stichting samenwerkende groepen. Alleen de bepaling: „met inachtneming van de door het bedrijfsschap aangegeven grenzen“ is hier vervallen. Aangezien deze zaak formeel thans grotendeels onafhankelijk staat van de zaak der Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie, waarvoor ook een wetsontwerp is ingediend, heeft het bedrijfsschap in dezen ook geen taak gekregen.

Het Wetsontwerp bevat in tegenstelling tot het Voorontwerp een nadere omschrijving van de taak van den Ondernemingsraad en spreekt in dezen van de

„bevoegdheden“ van dien Raad. Deze ondernemingsraad is dus een gezags-orgaan in de onderneming.

De eerste bevoegdheid is „het behandelen van uit het personeel ter kennis van den ondernemingsraad gebrachte wenschen, bezwaren en opmerkingen, voor zoover deze van belang zijn voor de positie van de werknemers in de onderneming“. Met deze opmerkingen, wenschen en bezwaren komt men dus, — (willen er geen twee gezagsorganen in dezelfde onderneming blijven bestaan, die zich met dezelfde zaak bezig houden en mogelijk tegen elkander kunnen gaan inwerken) — niet meer tot den patroon(ondernemer) en diens daarvoor aangewezen gedelegeerden (bazen, chefs, procuratiehouders, bedrijfsleiders enz.) maar tot den ondernemingsraad. — Weliswaar staat daar nog die nominale uitspraak van de erkenning van de zelfstandige functie van den ondernemer; alles evenwel wat maar van belang kan zijn voor de positie van den werknemer, is daaraan onttrokken. Een andere conclusie is niet denkbaar, daar men anders twee zelfstandige instanties met dezelfde bevoegdheden zou krijgen in dezelfde onderneming en dat moet verwarrend, revolutionair werken. Aangezien evenwel in dit Wetsontwerp, noch in de Memorie van Toelichting een duidelijk afgrenzende omschrijving is gegeven van hetgeen nu precies verstaan moet worden onder die zelfstandige functie van den ondernemer, is hier inderdaad het gevaar bij dezen opzet reëel aanwezig, dat hij gemis aan een duidelijke onderscheiding direct allereerste misverstand, verschil van opvatting over de taak van ondernemer en van ondernemingsraad, zich kan gaan voordoen, met al den, een goeden gang van zaken, die juist in dezen tijd voor den wederopbouw en economische verheffing van ons zwaar getroffen land zoo broodnoodig is, remmenden en tegenstrevenden, invloed. In de Memorie van Toelichting vindt men niets anders dan een herhaling van de verklaring, dat de ondernemingsraad zich niet mengt in zaken, „die des ondernemers zijn“. Vervolgens wordt dan gezegd, dat beiden, ondernemer en werknemers-leden

BEROEPSKEUZE

„Wat moet mijn jongen worden?“ ziedaar een vraag, die vele vaders en moeders bezighoudt; die aan ouders en opvoeders heel wat hoofdbrekken kost.

Dat kan ook niet anders. Als een mensch genoodzaakt wordt zijn dagelijkse arbeid met tegenzin te verrichten, als hij een baan heeft, die hij in het diepst van zijn hart verafschuwt, als hij werk moet doen, elken dag opnieuw, waarvoor hij niet de minste ambitie gevoelt, als hij een positie bekleeft, die hem niet ligt, dan is hij een bedragswaardig mensch. Wij allen zijn tot arbeid geroepen.

Een ieder van ons heeft een bepaalde taak, een levensstaak te volbrengen, die groote bevrediging kan geven mits die taak bij onzen persoon, bij onzen aanleg past.

Maar hoe vaak heb ik op de vraag: „Zou u weer hetzelfde beroep kiezen?“ een hartgrondig „neen“ als antwoord gekregen.

Ik denk op dit oogenblik aan dien boerenarbeider met capaciteiten om er jaloersch op te worden, een man, die dominé, dokter, advocaat, misschien wel professor had kunnen worden en die als arbeider niet deugt, den naam heeft van lui te zijn en vaak zonder werk is, omdat men hem liever niet in dienst neemt. Hij behoort tot die menschen, waarvan men zegt: „Hij is zijn carrière misgelopen“. Dacht u ook niet, dat er heel wat van zulke menschen zijn? Men vindt ze op het kantoor en in de school, in de fabriek en in den winkel, in mijnen en op boerderijen, in het leger en in de burgerlijke samenleving, te land en ter zee. De rechte man op de rechte plaats is een ideaal, dat nog verre van verwezenlijkt is.

Dit probleem is er altijd geweest misschien, maar wordt des te meer acuut, naarmate de samenleving gecompliceerder wordt.

In mijn jeugd maakte men zich niet zoo druk over deze aangelegenheid.

Een jongen werd over 't algemeen wat zijn vader was, in elk geval zochten de ouders in den regel uit wat de kinderen moesten worden, zonder zich al te veel te bekommeren over de vraag of deze wel geschikt waren voor het beroep, waarop de keuze viel.

Dat was niet goed en ik geloof dat in onzen tijd de oogen daarvoor meer en meer open gaan.

Zeker, een vader kan gemakkelijk zeggen: „Mijn jongen zal dokter of dominé, koopman of boer worden“. Maar als de jongen er geen hersens voor heeft of geen idee, dan wordt het niet wat. En toch — nog altijd zijn er menschen te over, die dat maar niet willen zien. Ik heb vroeger enkele jaren een klas gehad, die opleidde voor H.B.S., Kweek en Gymnasium. Het is me bij verschillende ouders niet gelukt hun duidelijk te maken, dat hun jongen of meisje voor studie niet deugde. Ze wilden het toch maar eens een jaartje probeeren. Dan kon je nog altijd eens zien. Toe dan maar! Wie het doet, moet het weten. Hebben die ouders er zich echter wel goed rekenschap van gegeven, wat er in één jaar in een kinderleven kapot gemaakt kan worden? Niet alleen een verloren jaar, dat beter besteed had kunnen worden, maar het gevoel van eigenwaarde krijgt een deuk, die bedenkelijke gevolgen kan hebben. En daarom doen de ouders ver-

van den ondernemingsraad, de verplichting hebben een goede verstandhouding en samenwerking te bevorderen en dat het in hoofdzaak de gezindheid is, welke den ondernemingsraad aan zijn doel kan doen beantwoorden. Eerste voorwaarde zoowel voor het een als voor het ander evenwel is een voorafgaande of gelijktijdige, duidelijke afbakening der taken en bevoegdheden. Juist van deze praecelabele, algemeene voorwaarde, juist van die duidelijke en overzichtelijke situatie ten aanzien van feitelijke gezag en feitelijke taak, is zoowel de goede verstandhouding en zin tot samenwerking als de goede gezindheid, althans wat hun concreet effect betreft, afhankelijk. Wij achten het een ernstig tekort, dat deze principieele grensafbakening ontbreekt. Zoodra men begint bevoegdheden te verleenen, hetgeen in dezen niet kan zonder bestaande bevoegdheden in te korten, ondanks alle platonische betuigingen over de zelfstandige positie van den ondernemer, (afgedacht nog van de vraag of zulk een handeling inderdaad rechtmatig is) moet er van den aanvang af scherpe afgrenzing en duidelijkheid zijn. Het gaat niet aan, alles maar te laten aankomen op den „goeden wil der belanghebbenden“, zooals de indieners van dit Wetsontwerp doen. Wanneer dan de Memorie van Toelichting voorts nog verwijst naar het ontbreken van strafsancities en naar de omzichtige procedure voor de instelling van Ondernemingsraden, alsook naar het niet verleenen van rechtskracht aan de in het tweede lid van artikel 2 genoemde voorzieningen, dan is daarmee de groote zwakte van dezen geheelen opzet geteekend. „Moelijkheden, die zich voordoen, zullen alleen in den kring der ondernemingsgenooten en door hen zelf op bevredigende wijze kunnen worden opgelost“ zegt de Memorie van Toelichting. Indien dat zoo is, waarom dan deze wet, die bestaande gezagsverhoudingen verandert, althans onzeker maakt, en die den ondernemer, die in dezen tijd toch al een verre van gemakkelijke taak heeft, nieuwe last en moeite op het dak stuurt?

P. GROEN.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

standig het advies van de school ernstig te laten wegen. Natuurlijk kan de betrokken onderwijzer zich vergissen, welnu er is niets tegen, maar alles vóór, het kind te laten testen op een bureau voor Beroepskeuze. Ik heb daar goede ervaringen mee opgedaan.

Het spreekt vanzelf, dat alleen een goed ingericht Bureau in aanmerking komt. Er is ook beunhazerij op dit gebied. Wacht u daarvoor! Wendt u alleen tot goede vakmensen.

Niet dat het resultaat van het Bureau gewoonlijk veel verschilde van het oordeel der school, maar het is van belang en voor de ouders en voor de onderwijzers, dat het advies van de school door zulk een instelling wordt bevestigd of gecorrigeerd, dan draagt men de verantwoordelijkheid niet alleen.

Bovendien weet men aan zoo'n Bureau voor Beroepskeuze beter welke perspectieven een bepaald beroep opent. Daar wordt een onderzoek ingesteld naar allerlei functies van den menschelijken geest. Opmerksaamheid, nauwkeurigheid, denken, fantasie, concentratie, tempo, enz. worden onderzocht. Het is bepaald interessant eens een kijkje op zoo'n bureau te nemen. Men staat versteld over de vindingrijkheid, waarmee men de geheimen van den menschelijken geest tracht te achterhalen. Misschien interesseert het u eens te hooren, wat men daar zooal vraagt of welke opdrachten men geeft.

Welnu, ik doe maar eens een greep.

Om te onderzoeken of een proefpersoon zich snel in toestanden kan indenken, doet men b.v. deze vragen:

Mijn buurman ontvangt bezoek. Achtereenvolgens komen de dokter, de notaris, de priester. Wat is er gebeurd?

Of: ik hoor in de zijstraat geschreeuw; er klinkt een schel politiefluitje; er komt een auto aanrijden. Wat kan er gebeurd zijn?

Men gaat na of de proefpersoon (p.p.) den onzin opmerkt in foutieve zinnen, zooals: Ik heb drie broers: Jan, Piet en ikzelf.

Een ander voorbeeld: Een mijnheer liep met de handen in de zakken en een sigaar tusschen de lippen, in het park een nieuwblad te lezen.

Of: Men vond in een bosch het lijk van een vrouw, in tien stukken gesneden. Men denkt aan zelfmoord.

Om de intelligentie te onderzoeken stelt men b.v. de volgende vragen:

Kies uit de antwoorden het goede woord: Waarom zijn katten nuttige dieren?

Omdat zij huiselijk zijn, bevallig in hun manieren, muizen vangen.

Waarom moogt ge op straat aan bedelaars geen geld geven?

Omdat ze zwervers zijn; omdat het den arbeid van weldadigheidsverenigingen bemoeilijkt; omdat men hen aanmoedigt te leven ten koste van anderen.

Kies het goede woord: Amersfoort ligt in Gelderland, Noord-Holland, Utrecht, Twente.

Speenhof was een bekend dokter, advocaat, dichter, minister.

Rijwielen worden gemaakt bij Van Nelle, Blooker, Van den Berg, Fongers.

Es
besp
De
tham
voor
Me
voud
kelij
belar
Es
leidt
lang
Ze
„
Ze
Iloha
tenge
De
eerst
Bij on
zeer
voor
Böve
voor
ten, h
der, v
het n
pathi
spreel
neer l
heeft
rug b
kind v
Octob
te wo
d.a.v.
Dit
kan op
wat k
zen.
Als
gewee
weet n
En
men n
compli
althan
trouw
heidsge
derd
moelijk
een go
zijn va
jaren o
hij som
te bove
zoo ver
ging d
opdrach
teeren“.
Door
haafde
af bij s
U he
onde st
„Ma
dan aar
keuze, s
staat? l
vraag s
komen,
schillend
dat de

Eeni

Dr. Ve
dat de
fundame
treden (l
ondenke
Ja, zo
„modern
„ondenkt
verklaar
tolerant
Op des
„Wie
M. Searle
tot zich l
iedere ge
menschel
worden“.
Nog ge
peet, ont
Dr. Verku
om dadel
in het v
strijd.
Men m
is gegre
westen, n